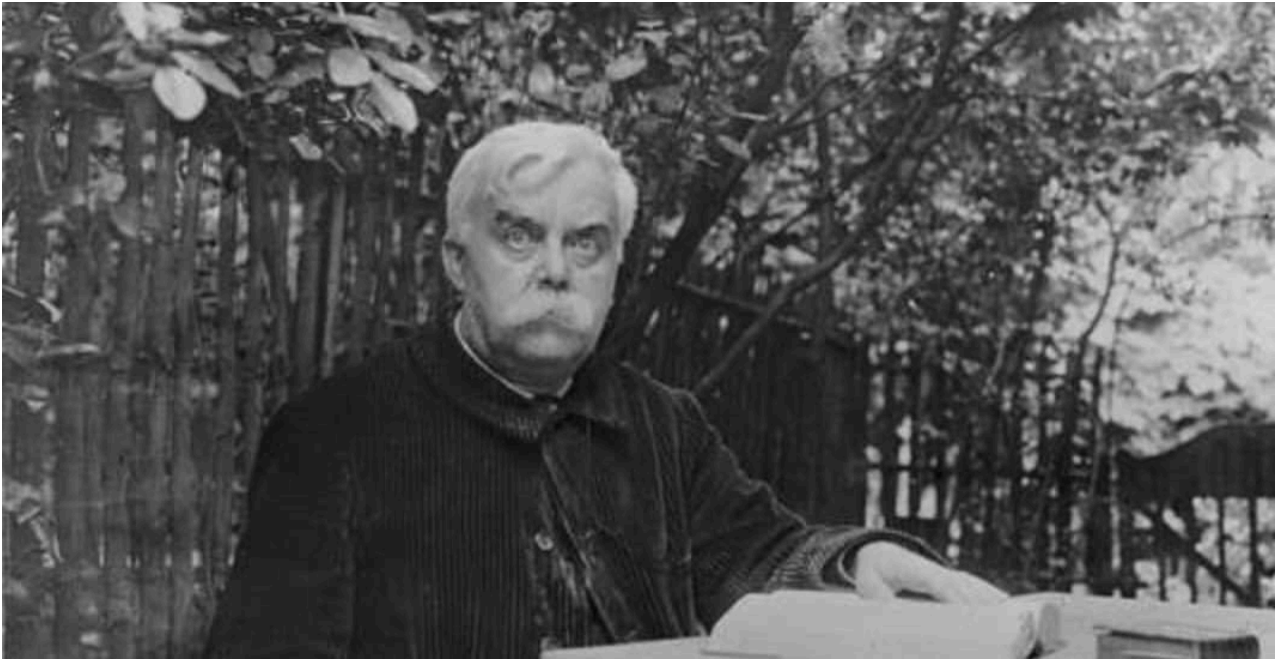

El catolicisme o la dinamita!

 www.quaderndelesidees.press/el-catolicisme-o-la-dinamita/

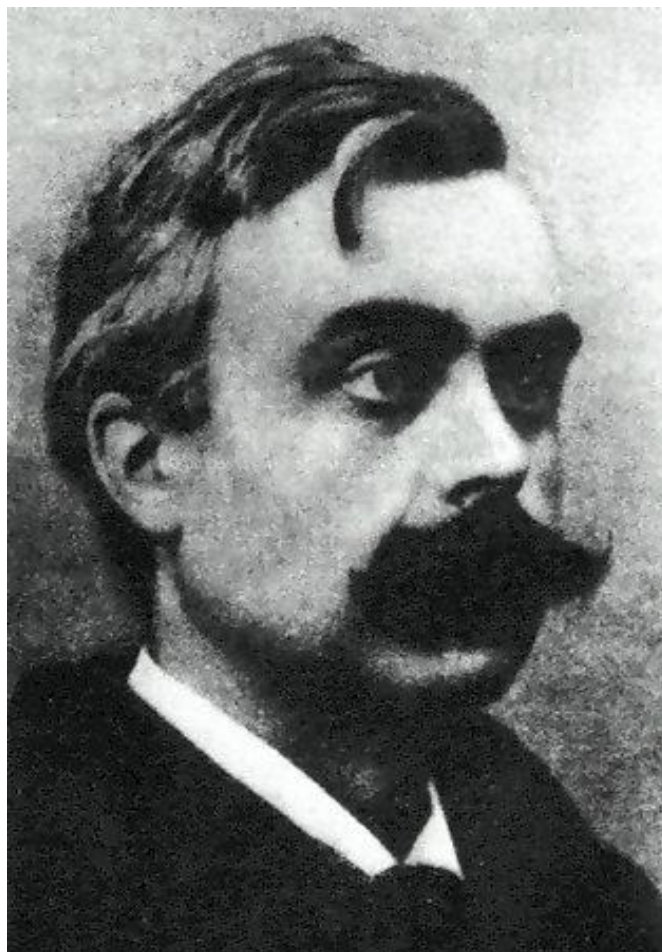
10 de novembre del 2025

Temps de lectura: 7 minuts

Manoli Mansilla

Qui fou Léon Bloy? Per què va acabar amb si mateix? Fins al punt que no hi ha cap llibreria de Barcelona que tingui un llibre seu.

Quan l'Alberto Valle em va proposar escriure un article per a aquesta col·lecció sobre escriptors maleïts, ara fa un mes, no vaig dubtar ni un segon a triar Léon Bloy, un lletraferit francès d'inesperada i sorprenent intensitat, càustic, iracund i meravellosament apocalíptic, que admiro molt.

Sempre he tingut el convenciment que la millor manera d'apropar-se a un autor és llegir els seus diaris, gènere únic que em fascina perquè la línia entre allò veritablement valuós i allò impúdicament morbós és difícil d'establir. Quantes coses es poden dir en un grapat de pàgines! Quantes maneres de veure la realitat! Tantes com ànimes s'enfronten a ella. I més quan les paraules es fan servir, com ho fa Bloy, com un flagell.

Els seus *Diaris* són un vestigi de l'itinerari vital i espiritual d'aquest home excepcional; en això hi coincideix tothom: els seus defensors i els seus detractors. Léon Bloy, el «captaire ingrat», el «peregrí de l'absolut», com va anomenar-se a si mateix, va ser un apologeta de Napoleó i de Maria Antonieta i defensor de la santedat de Cristòfor Colom. Visionari, enemic de tot allò burgès i catòlic fervent, va declarar la guerra a gairebé tots els seus contemporanis de les lletres, fet que el portà a viure tota la seva vida en una pobresa tal que, per escalfar la seva família, més d'un hivern va haver d'arribar a cremar el mobiliari.

Per refrescar la memòria a l'hora d'escriure aquestes línies, vaig decidir comprar un exemplar dels *Diaris*, car al seu dia els vaig llegir mitjançant el servei de préstec de la biblioteca del meu poble. Després d'una setmana de recerca exhaustiva visitant totes les llibreries i magatzems de Barcelona com qui passa pel purgatori, vaig constatar que no hi havia cap de les quaranta obres que el nostre autor va publicar al llarg de la seva vida, ni

traduïdes ni en francès. «Ah! —direu— És que al Bloy no el coneix ningú!». Justament, Miguel de Unamuno feia aquesta mateixa pregunta als lectors del diari *Nuevo Mundo*, en un article en memòria de l'escriptor, mort quatre mesos abans, el 1917: «Léon Bloy? —es deu preguntar el lector— I qui era Léon Bloy?». Dit això, semblaria que no n'hi ha per tant, si es desconeix. Doncs resulta que sí.

Curiosament, l'obra de Léon Bloy ha estat sempre estimada arreu del món. En una llista que s'ha fet famosa, sobre els seus autors més apreciats i freqüentats, Borges incloïa, juntament amb De Quincey, Quevedo i Stevenson, el nom de Léon Bloy. Josef Florian, traductor moldau, el va fer conèixer a Kafka, el qual va veure en l'escriptor francès l'equivalent als profetes de l'Antic Testament. Antoine Compagnon, en un curt i bell estudi, el considera l'últim dels antimoderns. El jesuïta heterodox Leonardo Castellani l'anomenava «antídoto contra els pseudoprofetes». Un enlluernat Ernst Jünger va devorar, durant els anys de l'ocupació alemanya de París, el seu monumental *Journal*, del qual aquí ens ocupem.

No obstant això, i per paradoxal que pugui sonar, a la seva pàtria, França, Léon Bloy sempre ha sembrat reticències entre els intel·lectuals i continua sent un autor difícil d'abordar, si no directament ignorat. Fins al punt que, el 1988, quan la prestigiosa revista *Les Cahiers de l'Herne* preparava un número especial dedicat al nostre autor, gairebé cap dels il·lustrats francesos d'aquell moment volia veure associat el seu nom al de l'escriptor mort el 1917.

Un dels grans coneixedors de la seva vida i obra, Pierre Glaudes, catedràtic de literatura comparada de la Universitat de la Sorbona, ens n'indica la raó: Bloy és un personatge escandalós i inclassificable per natura i la seva presència amoïna. Fruit d'aquesta incapacitat per encasellar-lo, les ments doctes del país veí han preferit no haver de patir la incomoditat de la seva presència i classificar-lo com un blasfemador del poble hebreu, un catòlic intransigent i un místic furibund. Fins i tot han negat que sigui un gran escriptor: així ho fa la gran antologia francesa de Van Dooren.

León Bloy. Fotografia de Dornac

Que Bloy és un autor inoportú no hi ha cap dubte. Sempre a la vora del greuge, a vegades brutal i amb un sarcasme que no genera somriures, però que nua veritats a preu fet, arremet contra el capitalisme i el socialisme, els diputats, el sufragi universal, la democràcia, l'Exposició Universal de París, el progrés, l'antisemitisme, el filosemitisme, el xovinisme, el militarisme i el pacifisme, la literatura, l'art, la ciència moderna, la jerarquia eclesiàstica, els capellans, els bisbes, els papes, els catòlics, els protestants, els jueus,

els anticlericals i els maçons, el kàiser, Anglaterra, Rússia, Bèlgica... i França! Escriure com ho fa Bloy, reflectint cada tros de la terrible realitat del món que viu de forma fatídica, reclama un apropament molt més ampli que el de l'escriptor convencional. La seva obra té una intenció i una dimensió interiors de què estan mancats molts dels seus contemporanis perquè no amaga el seu veritable estil, el qual es nodreix del combustible vital per a qualsevol art: la ràbia o l'amor.

Malgrat que no ho sembli, Bloy va estimar França, tant com li va doldre viure-hi, com va escriure als *Diàris*: «D'ara endavant, sofrirem a França». La que menyspreava era la França revolucionària i burgesa, materialista i atea, impietosa i de cor endurit, que «segrega, dia rere dia, un succedani de Suor de Sang». Són incomputables les seves desdenyoses tirallongues contra els catòlics francesos, als quals veu atrofiats en la tebiesa, la vida sense gruix, anodinament burgesa. I, així mateix, va repudiar la França colonialista, tant com va abominar de la «banda de saltejadors de camins» que la governava i, davant les múltiples calamitats revolucionàries, va profetitzar que arribaria el dia en què «els fills del poble escriuran sobre els murs cruixents de Sodoma aquestes simples paraules: "El catolicisme o la dinamita!"». En una època en que el país s'està descristianitzant i que intenta fer-lo callar relegant-lo a la marginació, a l'aïllament i a la pobresa, Bloy es legitima com a escriptor incorruptible, vociferant a balquena contra el seu segle i el seu temps.

Una altra raó de la complexitat d'aquest autor és el seu llenguatge, el seu vocabulari. Quan era jove, al Périgueux, Bloy va ser expulsat del col·legi per una baralla amb altres alumnes i es va convertir en autodidacte. Una de les seves passions era llegir el diccionari de la A a la Z i aprendre paraules molt erudites, la qual cosa fa que tingui un vocabulari molt particular i, a vegades, hermètic. No hem d'oblidar que és una època en què la premsa ja tenia un gran poder, per la qual cosa la literatura havia de trobar la seva singularitat respecte al llenguatge periodístic, que era, segons la fórmula de Stéphane Mallarmé, el del «reportatge universal». A més a més, Bloy era un fanàtic de la Bíblia. Va aprendre llatí i se sabia amb detall la Vulgata de Sant Jerònim. D'aquest coneixement treu la seva gran facultat de convertir arcaismes llatins en neologismes francesos.

Aquest enrevesament del llenguatge també fa que Bloy sigui una mica més que un polemista insultant: els seus insults estan conceptualitzats. Quan diu que Émile Zola és un «acèfal» i que Paul Bourget és un «eunuc», no pot dir el contrari: Bourget és un eunuc, és a dir, un incapaç, perquè és un autor oportunista que ha renunciat a tota exigència literària; Zola és «acèfal», sense cervell, la qual cosa remet a la seva filosofia materialista, que rebutja tota idea de vida espiritual. Flaubert, Balzac, Rimbaud, Tolstoi o Baudelaire van ser alguns dels blancs del seu camp de tir, en què s'emportava la palma el ja mencionat Zola.

León Bloy. Il·lustració de Pierre-Eugène Vibert

Bloy escriu la vida, la somnia, l'odia la major part de les vegades, la recorda, l'entén. I això com a reflex d'una passió forta i profunda. El que escriu no serviria de res, no es podria haver fet sense un amor a la humanitat, sense un interès real i apassionat per les persones, per comprendre com i per què viuen de la manera que ho fan els habitants dels seus duríssims i bells llibres. Els *Diàris*, més que una veu solitària, són un invisible fil espiritual capitalitzat en positiu per molts.

L'any 2013 Léon Bloy va aconseguir un efímer cim de popularitat (o de consultes a Internet, que avui és el mateix) quan Jorge Bergoglio va pronunciar la seva primera homilia i el va citar, cosa que va desconcertar el seu auditori, compost per més d'un centenar de cardenals electors que l'acabaven d'ungir com a flamant papa Francesc: «Podem caminar tot el que vulguem, podem edificar moltes coses, però si no confessem a Jesucrist, alguna cosa no funciona. Acabarem sent una ONG assistencial, però no l'Església, Esposa del Senyor. [...] Quan no es confessa a Jesucrist, em ve a la memòria la frase de Léon Bloy: "Qui no resa al Senyor, resa al diable"».

La inapel·lable sentència va sorprendre els qui coneixien l'autor i no ignoraven la seva condició d'escriptor políticament incorrecte i cristià anticlerical, fins al punt que, després de la seva mort, es va fer una petició per a incloure Bloy en l'*Index librorum prohibitorum* (en català, «Índex de llibres prohibits»), una llista d'aquelles publicacions que l'Església catòlica catalogava com a herètiques, immorals o perniciosos per a la fe i que els catòlics no estaven autoritzats a llegir. L'acusació provenia d'un advocat de Niça, Raymond Hubert, que ja havia publicat el 1915 una obra explícitament titulada Léon Bloy. La seva doctrina, el seu paral·lelisme, les seves blasfèmies, els seus ultratges cap al papat, els seus insults a sa Eminència el cardenal Amette, arquebisbe de París, etc.

No és cap sorpresa que Bloy dirigís els seus dards més sarcàstics, entre d'altres, contra Benet XV, al qual mai va perdonar la seva neutralitat durant la Gran Guerra, i que les seves obres fossin censurades i condemnades al silenci. El que hauria de sorprendre, potser, és que citant Bloy, el papa Francesc va renovar un ultratge contra el fariseisme i la hipocresia del nostre temps, molt més colèric i estrident que el que va viure l'escriptor francès, però igual de desèrtic.

Diu Albert Camus que la veritable generositat envers el futur és lliurar-ho tot al present. Léon Bloy ho va fer al llarg de la seva vida mitjançant la literatura, entenent-la com una forma de resistència. Va estar eternament preocupat per unir conceptes que no sempre estan units —literatura, vida, significat, acció— i obert a un món que transcorria paral·lel al món públic, oficial, amb una sola condició: la missió és estar sempre en desacord. Per a Bloy tot era el mateix: el procés creatiu, el procés de «fer» coses. Utilitzà tots els seus talents, tota la força de què disposà, per a resistir. Ni tan sols creia que calia tenir esperances: l'important era bregar per mantenir el seny i la dignitat com a ésser humà. Crec que només per aquests motius tothom hauria d'anar a les llibreries a reclamar les seves obres.

Si t'ha agradat aquest article i vols rebre un butlletí amb els nous articles que publiquem envia'ns el teu correu electrònic i et subscriuràs a la Newsletter de Quadern.

Quadern de les ideesCapital Natural

He llegit i acceptat les condicions establertes en l'[avís legal i política de privacitat](#).

[Manoli Mansilla](#)

Manoli Mansilla (Barcelona, 1977). És llicenciada en Història de l'Art i té un màster en Comunicació i Crítica d'Art per la Universitat de Girona i estudis en Literatura Comparada per la Universitat de Barcelona. Des de fa més de vint anys es dedica a la creació, producció i coordinació de [...]

[Llegir més](#)